

M u i t a l æ g j e

čuvgetusa haleduvvudi sami gaskast.

Num. 7.

September manost 1874.

2be jakkodak.

Buorre bæive!*)

Go dolin boares dažak manne sidagui-
midesek ja ustebidesek lusa gallestallat dai-
he arvalet ja dutkat maid nuf ašid sin buor-
redilesek oudenäme varas, de lavi davja
viesoised mannat su daihe sin oudald olgus
viesostes su daihe sin vuostaivaldem diti,
bajedi gapperes ja celki sudnji daihe sigji-
di: „hæill ok sæll!“ dat læ: læge dærvas
ja likkulaš.

Go sabmelažakge bottik guoimesek vi-
sui daihe gavnadik gostikkenessi, de læ da-
valažat sistge oudemuš sadne: „Buorre bæi-
ve“ ja jos lieggas ležžik vaimuk de lasetuv-
vu dasa vela davja „bævvam“ ja de „bu-
rist burist.“ Alma dat mælgad muddoi doi
boares dažai sane: „hæill ok sæll“ arva-
datta; dastgo guktug sistesga doallaba sa-
valdaga buok buri addaldagai birra lbmelest
sikke sielo ja rubmaš bællai. Ja dastman-
nel gaibeduvvu atte jotte daihe matkalaš
galga sagaid muitalet, ærenoamačet jos son
læ gukkematkalaš, gutte ollo fæрте læt gul-
lam, ollo oaidnam ja fuomašam. Dat læ
buorre, atte sabmelašge haleda sagaid gul-
lat, dastgo sagaid gullam bokte lassana olb-

*) Dat stukka, mi manga nummir čada šad-
da mannat, læ čallujuvvum ovta burist-
čuvgijuvvum sabmelaža bokte, gæn nama
di boattebetet loapast oaidnet.

Stivrejægje.

must jierbme ja arvadás. Mutto dast læ
stuorra erutus, moft olnuš daid guldala,
manen son daid adna ja maggar sagaid son
gulla. Sagak læk mangalagaš: buorek ja
bahak, ilolažak ja surgadlažak, mutto buok-
lagaš sagak læk oapatussan sudnji, gutte
višša daid guoratallat rieftes lakkai ja dai-
na oamastet, mi buorre læ.

Mutto æi daddeke buok sagak læk ov-
ta muddosaš buorek oappan; duodai rieftes
oapatægje sagak færtijek læt mitaluvvum
dagar olbmust, gæst aldes læ oappa ja
jiermalašvuotta, gutte ollo læ gullam, ollo
oaidnam, ollo jurdašam ja ollo fuomašam.
Dagar olbma sagak vissage berrijek gulda-
lurvut ja dutkujuvvut juokkeovtast.

Don ješ arvedak, atte ovta gutta-daihe
čiečaloge jakkasaš olbmast fæрте læt æmbo
jierbme ja fuobmašæbme go ovta gavce jak-
kasaš manast. Opped dam arvedak, atte
dat, gutte birra mailme læ jottam, læ æm-
bo gullam ja oaidnam, go dat, gutte ovta
vuodnaskuitto siste daihe ovta duodarorda
mielde læ moadde loge mila vagjolam. Bu-
rist matak, galle damge arvedet, atte dat,
gutte mailme sivdnedäme rajast lifči ællam
buok aigi čada ja buok baikin fidnam, dat
lifči gullam, mi gost læ sardnujuvvum ja ar-
valuvvum, ja lifči oaidnam, mi gost ja moft
mige læ dappatuvvam, dat olbmai fæртеši
suset sagaid, mak duodai oapatussan ma-

tašegje dokket ja maid juokkehaš, gæst bæljek lažžik, mielastes datoši gullat — vela ruda oudastge.

Ja ustebam! diedam galle, atte donge visesen šaddak, jos datok dagar olbina lutte ællet ja orrot, su guldalet ja jurdašet luttad, maid son muitala. Opped damge diedam, atte donge dalle šaddak visesen ja jierbmalažžan ja matak jierbmadet maida du guimidad. Mutto alma daina olbmain gavnadkætta gukkas ik bæsa jierbmalašvuoda ja čuvgitusa sisa; dastgo maid ollik don jurdašet, oaidnet ja fuomašet dam 50—60 jage siste, maid hæivek dabe ællet, dam eftui, maid dot boares olmai, gutte læ ællam mailme sidvnedæme rajast lakka 6000 jage. Voi, voi! daidak don cæket, dagar olbma lusa manašin gukkasge, dagar olbma datošim gullat vela ælo oudastge, dastgo dam diedam, atte dat dokkeši munji skuvlaolmajen. Mutto gost læ dagar olbmai? Dagar i daide læt gavdnamest? Mannebai i? Dam boarras sagain læk buok čuvgetusi oudanam olbmuk læmaš. Dađelakkai læ dat boares ain ællemen.

Gi læ dalle dat boares olmai ja gost læmaš ja læ son dal? Son læ ællegoattam vuost algobale egyptalažai gaskast, dastmanŋel persalažai ja grækalažai gaskast, dasto romalažai lutte, ja dat aige, goas son dai olmuššlajai gaskast læ ællam, goččujuvvu dolušaigen daihe darogilli Oldtiden.

Duhat jage arvo manŋel go dat dolušaige læi vassam, daihe dam aige siste, mi gaskaaign mataši goččujuvvut, čokidišgotte olbmuk dam mailme oassai, mi europān goččujuvvu, gost olmušnalek rikaid riegedatte ja dai rikai siste stivrejume rakadegje dademielde go si gavdne darbašlažan čorgis ællema daina bisotam diti.

Dastmanŋel dam vittanub'logad ja gut-

tanub'logad čuotte jage rajast Kristusa riegedæme manŋel ællegodi dat boares olmai æska riehta burist dam aigest, mi oktasažat namatuvvu odđa aigen, dai olbmui gaskast, guđek dam adne arvost ja dam dovde duodai oapatægjen. Dam boarras nama don ustebam daidak juo dal arvedet, mi bai dat læžža æra go dai oudiš ja dalaš olbmui čallagak, mi histoarjan goččujuvvu. Si læk čallam daid mærkalažamus dappatusaid ja arvalusaid gaskatæsek, oapatušan sin manestboattedasasek, sikke dam harrai, mi gulla dam dalaš ællem buoredæbmai, ja mi gulla dam boatte ællemi, maid mi gavdnap Ibmel rika histoarjast, Bibalest.

Host læm dal ja gittam Ibmelam njuorranam vaimoin dam čuovga oudast, maid son histoarja siste læ munji addam; i bæivaš goassegen orrum mu mielast nuft hærvaset baitemen, go dal; æi loddek læk orrum mu mielast oudalest nuft čabbat vicadæmen daihe lavlomen, go dal; æi mæce liedek læk oudalest mu darkelvuoda nuft sagga alasek gæssam, go dal. Damditi læ dal dat stuorra luondo rika šaddam munji dego bibalen, maid mon dal mielastam dukkam, sikke suotasvuoda ja avke diti rubmašlažat ja vuoiŋalažat.

Jabma stokke mon læm læmaš gudal, dego belji ja čalmi taga, spiri lakkasaš, gutte gaddim: Go čoavje darbašassas oazoi, de dast læi galle; damditi adnim mon davveram boastot borišvuoda ja jugišvuoda siste daihe dam balvalet viggim, doavodeidin: Maid čoavjai bigjim daihe bombavudoi duksejim, dat læi buoremusat jorgaluvvum. Nuft de oainam dal, maid sævdnjadas bukta mieldes. Ja dat oaidno læ boattam sikke Bibalest, mailme histoarjast ja Hærra sardnodæme bokte luondost.

Čaco

hæive c
hærrali
doaimat

— M
laolbma
Dačast,
kanam
Okta d
borgast
dast ot
ta juok
des ski
nuftgo
nuorab
danæbl
moadd
oapate
læt hu
uceeb
oapata
ješgutt
remuse
laolma
skuvla
dak læ

— (

čujuvv
dašæn
lakkaa
mo ca
vuollai
said a
žan.

ja dar
darba
me ac
nutto
to dat

Čaccesullost September manost 1874.

Čaccesullu sunde Blackstad læ 5ad bæive dam manost valjjuvvum Sameædnam hærraliena hærran. Boatte manost son doaimatešgoatta su ammatfidnuides.

— Mannam manost læi okta stuorra skuvlaolbmai čoakkem Kristianiast, gosa sikke Dačast, Danmarkast ja Ruotast legje čoakkanam oapatægjek ja æra skuvlaustebak. Okta dagar čoakkem læmaš oudalest Göteborgast Ruotaædnamest ja dat læi 4 jage dast oudalest. Daina čoakkemin oudanbukta juokkehaš su jurdagides ja fuobmašemides skuvlaovdanæme harrai. Skuvlabargost nuftgo buok æra bargoin læk boarrasab ja nuorab olbmak, jierbmalæbbuk ja ovtagærdanæbbut. Dat læ diettelas, atte daina ollo moaddelagaš addaldagaiguim værjotuvvum oapatægjin færte maida skuvlabargo harrai læt huoneb ja buoreb arvadás, stuorab ja uceeb fuobmašabme. Daina lagin mattik oapatægjekge čoakkaiboattem bokte oappat ješguttek guoimestes moft singe bargo buoremusat oudanifči. Jakkasažat adnik skuvlaolmak čoagganemid min rikast, gost ali skuvla oudanæme birra arvaluvvu, mutto dak læk smaveb čoakkemek.

— Okta kommišion (kommissionan goččujuvvu, go moaddes læk valjejuvvum jurdašæme vuollai valdet maid nuft ašid juogo lakkaarvalusa oudanbuktem diti daihe duomo cælkem diti) læ valjjuvvum jurdašæme vuollai valdet tuollolaga ja daid nubbastasaid arvalet, mak gavnatuvvujek darbašlažan. Tuollolakka guoska migjidi buokaidi, ja damditi mi mattep buokak savvat, atte darbašlaš nubbastusak šaddašegje oudanæme adnet. Dat i mate biettaluvvut, atte muttom dingain læ tuollo stuoreslagan, mutto dat maida galga miedetuvvut, atte Same-

ædnam læ dam harrai sagga bæluštuvvum æra ædnamosi harrai; dastgo sameædnam oazžo buok jafoides, mak ruošaædnamest bottik, alma mange tuolotaga.

— Ruotaædnamest mitaluvvu, atte bagjeolbmui guovdo læmaš dat jakke mælgad garas. Miesek læk hirbmadet jamadam, gumpe læ ollo stajedam ja ollo boaco læ garra dalcken ælle aibmui mannam.

— Darro avisak læk dal devdum saga'im aive dollavavnai rakadæme ja hamani buoredæme birra. Juokke guovlost čallujuvvu dam birra, atte si dollavavnaid dattuk. Dat læ dego olbmui suottan šaddam. Ollo sajin læk aitus barast.

— Drammenest læ okta politibalvalægje akka su bælnub manosaš manastes čoddaga rastačuoppam ja dasto ječas buvetam mannam manost. Boadnja i læm dast go dat soaigos dappatus šaddai. Niso læi oudalest læmaš miellavanest ja damditi gaddujuvvu, atte dam vaddost læmaš dallege, goas dam bargai.

— Arendalast maida læk guokte olbmu ječasek sorbmem da gieskad. Okta vuoras buoredilalaš olmai buveti ječas suokkobadines. Son læi gallad bæive oaivest (jukkam) læmaš, ja damditi varotuvvu, atte son jukkamvuodast læ dam dakkam. Nubbiges læi okta ovtanub'lok'jakkasaš šivetgæčče bardnemanna, gutte ječas læi hængastam muttom muri mæcest.

— Dæno sunde E. Evensen læ gonagasast valjjuvvum sunden Skien gavpugi.

O l g o æ d n a m o d d a s a k .

Frankrika. Nuftgo mi oudeb nummirest mitalæime, læi okta arvalus oudan, man mielde stuorradigge galgai hagjuset ja odđa valjjuvum doaimatuvvut. Dala stuorradiggest datto okta oasse gonagaslaš raddejume,

nubbe fast kaisara ja goalmad republikanalaš raddejume. Buok stuorab ašin ja nammalassi dagar ašin, mak rika raddejume vnoddodæbmai gullik daihe moftage guskik, sotik ja nagatallik dak oasek ješgutteg guoimesek vuostai. Daina lagin i mate mikkege oudanet. Dat arvalus, atte odða valjijumid oudedet, læi republikanalažain vuolgam, mutto dat i adnam oudanæme, dastgo duok guokte oase æi duostam dam miedetet daina baloin, atte dalle vara šaddik æmbo republikanalažak valjijuvvum, ja dalle šaddik si stuorradiggest datosek ganget.

— Spanien. Republikanalaš raddejume soattevækka læ 20ad bæive Juli manost adnam uccanaš vuoitto alfonsitalažai alde. Dam varnotes ædnamest orruk dal dego aigesek aigomen ajetet dagar smava doaroi-guim, maibokte i čielga mikkege. Dagar soadest i læk æra go olmušhævvo ja gollo riki. Josjuoge raddejubme orro lattemen dego lotkulaš ja duđavaš lifči, de orruk fast duok dak mærkak čajetæme, atte dat lotkulašvuotta i læk burist vuodduvum. Nubbastusak raddejumest vurdujek, nuft atte muttom lattukge dast vara færtijek saje čakket oddasidi. Dala raddejubme læ čajetam ječas appetæbmen dasa, atte karlistalažai valde duššadet. Rika dille læ hægjo elulašvuoda harrai, ja æra i læk gæččamest gost buoremus bargamappe modid jagid mældalagai adnujek aive dorui. 125,000 olbma galgik dal oddasest soaltaten čallut. Maida dat matta ædnak sajin vadolaš moive dakkat. Vægjemættoš orro galle sigjidi, gæk gonagaslaš raddejume dattuk, dam sattet vuododet. Karlistalažak ožžuk muttom oase sin værjoinesek frankrikast, mutto ænaš oasse læ tuiska duogje.

— Engellanda stuorradigge orosti bargamest 7ad bæive mannam manost vuoinastæ-

me valdem diti. Æljaret dal bargujuvvut dam ala, atte girko ja buok mi girkuu gulaš galgaši ærranet rika mailmalaš radde-tusast. Dam maņemuš engalas stuorradiggest oidnujuvvui, atte ædnagak dam baellai sogjik. Dal, goas stuorradigge æmbo i læk bargost, læk ærakgis bargagoattam čallem bokte dam aše birra. Dak, gæk dam ærranæme æljotik, arvalik jotte sardnedegjid bigjat giel dai mielde dam aše olbmuidi čil-gim diti. Mændo gukken i væje læt dat aige, goas ænaš čuvgijuvvum rikain girko šadda luvvejuvvum mailme raddejume badin.

— Raddejubme Italienest læ mannam manost ollo orro olbmuid giddavaldetam, damditi go si republikanalaš raddejume savvik. Min mielast orro, atte raddejubme læ dagai sagga varatæmet mænno dam, dastgo dat matta ridosiebmanen šaddat obba riki.

— Amerikast læk ridok amerikanalažai ja neger i gaskast. Negarak læmaš šlavak, mak Afrikast læmaš buktum Amerikai. 7 jagi arvo dast oudalest gildui šlavyvuotta Amerikast ja dalle besse negarak luovos ja dam sæmma vuogadvuoda rikast, mi oudalest læi dušše europæalažain. Dal datto oidnujuvvut, atte si illa mattik moive dagakætte dam luovosvuoda adnet.

D i e d e t æ b m e .

Gæk goalmad jakkudaga æi aiguiš oaset dam avisast, si færtijek dam birra diedo addet doaimatægjai poastarappe bokte, maņemuš mærest November mano loppi. Gæk dam æi læk dakkam, sigjidi šadda goalmad jakkudakge saddejuvvum ja makso gaibeduvvum.

 „Muitalegje“ matta dingujuvvut juokke poastarappe bokte, go jakkudagast maksujuvvu guokte oarta ja gutta enkal.

Prentijuvvum F. Kjeldseth prentijumest.

Num. 8

Da
nuftgo
lest alč
main p
sust vu
nek læl
bisotær

Mu
dak sa
sardneč
gočču
lakkai
grækak
hebreal
Ja go
nam da
te, de
nestæg
lujuvva

Ma
te buol
daina l
dovdat
šaddai
galuvvu
juvvu.
čujuvvu

De
sadne